

Nov protest in zahteva beneško- slovenskih organizacij

Od beneškoslovenskih organizacij in kultur-
nih društev smo prejeli nov dopis, v katerem
javljajo, da je prišlo na njihovo pobudo do se-
stanka v Čedadu, ki so se ga udeležili poslanec
Mario Lizzero, dr. Carlo Volpe, vodja sociali-
stične skupine v deželni svet, gospa Corne-
lia Puppini D'Agraro, deželna svetovavka giba-
nja Friuli, Giulio Magrini in Dušan Lovriha,
deželna svetovavca komunistične stranke, in
prof. Giorgio Jus, deželni podpredsednik giba-
nja Friuli.

Beneško-slovenske organizacije so jim ori-
sa'e dejstva v zvezi s prepovedjo pošolskega
pouka slovenskega jezika v občini Brdo in ra-
zne težave, ki se postavljajo pobudam za razvoj
jezikovne in kulturne dediščine Slovenske Be-
nečije. Omenjene organizacije in društva zahte-
vajo izvajanje ustavnih določil in priznanje
vseh kulturnih, civilnih, političnih in šolskih
pravic tamkajšnjega prebivalstva ter da se pod-
vzamejo konkretne pobude za socialno-gospo-
darski prerod tamkajšnjega področja.

V tem smislu zahtevajo od vseh političnih sil
ustavnega razpona v videmski pokrajini, poseb-
no pa od Krščanske demokracije, PRI, PSDI in
PLI, ki še niso konkretno, z uradnimi dejanji
prizna'e obstoja slovenske narodne skupnosti,
ki tam živi, da zavzamejo jasno stališče in od-
govornost v tem smislu. Ponovno obsojajo tisto,
kar se je zgodilo, in zahtevajo hitre pobude na
vseh ravneh, v parlamentu, v deželi, v pokra-
jini in v občinah.

Navzoči politični predstavniki so izrazili
svojo vzajemnost: društvom in prebivavstvu,
prizadetemu od krivičnega ukrepa, se izjavili
popolnoma sporazumni s stališčem, ki so ga za-
vzele, in izjavili, da so na razpolago za vsakrš-
no nadaljnjo pobudo.

Pobudo za sestanek v Čedadu so dali Cen-
ter za kulturne raziskave v Brdu, kulturni kro-
žek »Rečan« v Ljesi, kulturni krožek »Ivan
Trinko« v Čedadu, študijski center »Nediža« v
Št. Petru Slovenov, duhovniška skupina »Dom«
in »Zveza slovenskih emigrantov iz furlanske
Slovenije«.

REFERENDUM BO!

Ministrski predsednik Rumor je včeraj
v sredo sprejel tajnika socialdemokratske
stranke Orlandija. Pogovarjala sta se o
delu vlade, posebno o ukrepih za poveča-
nja pokojnin, o kmetijstvu in o kmetijski po-
litiki Evropske gospodarske skupnosti, pa
tudi o pomoči italijanskemu jugu, seveda
poleg notranjepolitičnih vprašanj.

Ko je Orlandi odhajal od Rumorja, so
ga časnikarji vprašali, če ve, če bo prišlo
do referenduma o razporoki. To vprašanje
namreč še vedno najbolj zanima in razbur-
ja italijansko javnost ali vsaj politične kro-
ge in časnikarje. Orlandi je odgovoril, da
ne gre več za vprašanje, ali referendum
bo ali ne, ampak kdaj bo. Po njegovem bo
ljudsko glasovanje o tem verjetno med 26.
majem in 9. junijem.

Možnost, da bi prišlo prej med krščan-
sko demokracijo in laičnimi strankami do
kakega sporazuma, ki bi preprečil referen-
dum, ki bo nujno pomenil zapravljanje ča-
sa, katerega bi drugače lahko bolj koristno
porabili za obravnavanje reform, pa tudi
zapravljanje denarja in nepotrebno politič-
no zaostroitev, je zdaj že zelo majhna. sko-
raj nična. Takšna zagrizenost v vprašanju,
ki so ga skoro že v vseh državah na svetu,
posebno pa v Evropi rešili brez dramatič-
nih in pompoznih svetovnonazorskih in po-
litičnih zapletov, je skoro nerazumljiva. če
si je ne pojasnimo z italijansko zgodovino,
kjer je imel Vatikan vedno zelo močan
vpliv, in ni si mogoče misliti drugače, kakor
da gre tudi v tem primeru za pritisk vati-
kanske diplomacije in tistih cerkvenih kro-
gov, ki bi še vedno radi raztezali področje
oblasti cerkvene hierarhije in jurisdikcije
tudi na tista področja, kjer postaja to da-
nes v demokratični, pluralistični, nazorsko
razčlenjeni družbi nesmisel in pravo stra-
hovanje.

Ta stvar je tembolj nesmiselna, ker o-
staia vatikanska diplomacija čisto pasivna
v zadevah, kjer bi res morala nastopiti in
povedati jasno besedo, npr. kjer državna
oblast zatira narodne in nazorske maniše-
ne, kot npr. na Koroškem in v Beneški Slo-
veniji, kjer se godijo pokoli kot v Afriki,
kjer tiranije gnjavijo krščanske narode tudi
zaradi njihove vere. Tam pa vatikanska
diplomacija mnogokrat uslužno sklepa
kompromise in konkordate z oblastniki.
Značilen primer za to je bil odnos vati-
kanske diplomacije do Hitlerjevega režima.
Nikoli, dokler je bil Hitler na oblasti, ni
Vatikan odločno in jasno obsodil njegove
politike, razen čisto na splošno. Nikoli ga
ni izobčil iz Cerkve in verjetno bi mu bil
dovolil celo cerkven pogreb, če bi mu ga
bili lahko priredili oziroma če bi bil umrl,
ko je bil še na oblasti. Morda se ne bi bil

pomišljal niti po njegovem samomoru. Zelo
stroga pa je oblast vatikanskih prelato-
v — ki jih ne istovetimo s Kristusovim nau-
kom, polnim miline in ljubezni do vseh, ki
trpijo in so potrebni tolažbe — do majh-
nih »grešnikov«, do razočaranih v zakonu,
ki si skušajo zgraditi iz razvalin malo dru-
žinske sreče z drugim partnerjem, s kate-
rim jih navadno veže trdnjša ljubezen, in
se rešiti pred osamljenostjo — ravno proti
takim je naperjen referendum in obsodbe
vatikanske birokracije!

In prav tako ne razumemo strogosti va-
tikanskih gospodov, ko izdajajo duhovni-
kom prepovedi, da ne smejo krstiti otrok,
katerih starši niso praktični katoličani, taki,
da bi očitno na zunaj kazali svojo vero. To
bo imelo med drugim za posledico, da mor-
da polovica otrok v Sloveniji ne bo kršče-
na, čeprav bi njihovi starši na tihem na to
pristali. Toda ne — otroci in njihov krst
morajo služiti za talce, da se pritegne v
cerkev tudi starše in botre. To pomeni, da
se ne prizna več, da se more nekdo prizna-
vati h krščanstvu tudi na tihem, v svoji du-
ši. Ne, to mora deklarirati pred vsem sve-
tom in za to mora manifestirati. To je ze-
lo lepo tam, kjer lahko ljudje store to brez
pomislekov in strahu. To pa tudi taki, ki se
boje — čeprav morda po nepotrebnem —
toda kdo more v tem postaviti točno mejo
med upravičenim in neupravičenim stra-
hom?

V Italiji pa je na milijone ljudi, ki se
tudi javno priznavajo za nekatoličane, ko-
munistov, ateistov in drugovercev. Za-
kaj torej sili vatikanska hierarhija, če
je drugod tako natančna, vse te lju-
di, da bi morali svoje zakonsko prav-
ne odnose uravnavati po cerkvenih
normah, ki jih ne priznavajo? To je gro-
zotno nasilje, kajti odraža se tudi na mla-
di generaciji, na otrokih, na milijonih otrok,
ki se rodijo v takih zvezah, ki bi se jih mo-
ralo smatrati po zakrknjeni oblastiteljno-
sti vatikanskih birokratov za nezakonite.
Ali naj ti milijoni otrok vse življenje vlačijo
s seboj breme svoje »ilegalnosti«. Kje je
tu Kristusov nauk o ljubezni, usmiljenju in
pravičnosti?

Žal nam je, da moramo zapisati tako
grenke besede na račun Vatikana kot o-
blastne institucije, toda kot svobodni list
in kot eno izmed glasil javnega mnenja v
slovenskem ljudstvu čutimo, da smo dolž-
ni, tembolj ker prejemamo zadnje čase ve-
dno več žalostnih vesti, da se razni sloven-
ski župniki branijo krstiti otroke in da no-
čejo cerkveno pokopati ljudi, ki so vse živ-
ljenje živeli s Cerkvijo in se ravnali po nje-
nih zapovedih, a so si morda šele na sta-

(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 20. januarja, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 N. Paganini: Kvartet št. 11. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski odd. »Dom brez mamice«. Napisala F. Montgomery, dramaturginja Marjana Prepeluh. Tretji in zadnji del. 12.00 Nbožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozbne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30. 15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Revija solistov. 16.00 Šport in glasba. 17.00 »Postelja in ogledalo«. Enodejanka, napisala Marija Silvia Codeasa, prevedel Franc Jeza. RO. Režija: Jože Peterlin. 18.05 Nedeljski koncert. 18.50 Mojstri jazza. 19.30 Zgodovina italijanske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obetnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba.

♦ PONEDELJEK, 21. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Naš vsakdanji kruh: Od divjega žita do kruha«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavce. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitev). 18.50 Glas in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violinist Igor Ozim, pianist Marijan Lipovšek, Cesar Franck: Sonata v a duru - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Romantične melodije.

♦ TOREK, 22. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Medigra z pihalci. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Trio di Trieste. 18.50 Formula 1: Pevec in orkester. 19.10 Slovenski poveljni revijalni tisk v Italiji (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Verdi: »Gusar«, oper. V odmoru (21.00) »Pogled za kulise«, Dušan Pertot. 22.20 V ritmu sambe in bosse nove.

♦ SREDA, 23. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol). »Rišimo skupaj!«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Pianist Nino Gardi. Brahms: Sonata v f molu. 19.20 Higiena in zdravje. 19.30 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (21.15) Za vašo knjižno polico. 22.15 Pesmi brez besed.

♦ ČETRTEK, 24. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Enrico Morpurgo in Giovanni Battista Marzuttini. 19.10 Tržaška družba v Stendhalovem času. Pripravil Josip Tavčar. 19.25 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Kralj Ojdis«, napisal Sofokles, prevedel Anton Sovre. SSG v Trstu, režija: Modest Sancin. 21.50 Skladbe davnih dob. 22.05 Glasba v noč.

♦ PETEK, 25. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Pisali so za nas: Igo Grudnik«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. 19.00 Poje Gigliola Cinquetti. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Janez Svetokriški«, (Martin Jevnikar). 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. Vodi Nello Santi. 21.30 V plesnem koraku.

♦ SOBOTA, 26. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajme spet. 13.30. 15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Klavirski duo Edda Calvano - Bruna della Pietra. 18.55 Glasbeni collatage. 19.10 Družinski obzorik (Ivan Theuer-schuh). 19.25 Revija zborovskega petja. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Ljudje ob cesti«, Roman, napisal Milan Lipovec, dramaturginja Leja Rihar. Drugi del. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Nežno in tiho s Pinom Calvijem.

Pariški dnevnik »Le Monde« o Slovencih v Italiji

V prazniških predbožičnih dneh (23.12. 1973.) je ugledni pariški dnevnik »Le Monde« priobčil članek Paul-Jean Franceschinija »Le revanche des slovenes d'Italie« (Maščevanje Slovencev v Italiji). Seveda gre za maščevanje, ki pomeni, kakor avtor posredno razloži v svojem članku, konec slovenskega majvrednostnega kompleksa, zahtevo po spoštovanju narodne identitete in dostojanstva.

Kakor je presoditi iz navedb, je avtor članka kar dobro poučen o položaju v Trstu, saj je bil v našem mestu za časa pripravljalega srečanja za spomladanski kongres o manjšinskem vprašanju. Kajpada mu pri navajanju števil in tudi pri drugih komentarjih tu in tam kaj spodrsne, je pa pozitivno, da je zaslutil, kako slovenska narodna skupnost v Italiji hoče biti subjekt; pri tem omenja tudi problem Beneške Slovenije, ki nima pravice, da zaživi po slovensko, medtem ko se Slovenci v Trstu ponašajo s svojim stalnim gledališčem, knjižnico, glasbeno šolo in drugimi kulturnimi ustanovami.

Med »maščevanja« slovenskih meščanov spada tudi zavest, da je Trst brez kupcev iz zaledja pravzaprav osiromašeno mesto. Saj Slovenci z onkraj meje, bratje nekoč zasra-

movanih tržaških Slovencev, pripomorejo, da Trst, ki je bil ošaben emporij, zdaj vsaj živetari.

Spotoma avtor omeni tudi kako pomembno slovensko osebnost, tako na primer citira Cankarja. Ko govori o trumah kupcev iz Jugoslavije z omoti in zaboji pralnega praška, pravi, da intelektualci takega kova, kakor je Boris Pahor, ki ga je pravkar objavila revija »Esprit«, se ne morejo zadovoljiti s takim povračilom, kakor so razne kramarske procesije, ampak se zavedajo, da po tolikih letih sramotnega ponižanja zdaj potrjujejo svoje dostojanstvo.

Zaradi ugleda, ki ga pariški dnevnik ima v Evropi in ne samo v njej, je članek Paul-Jeana Franceschinija zelo pomemben za nas.

—o—

Ameriški zunanji minister Kissinger že skoro cel teden šviga sem in tja med Assuanom in Jeruzalemom, da bi pregovoril Egipčane in Izraelce za odmik njihovih vojsk ob Sueškem prekopu. Za zdaj še ni videti rezultata, vendar se kaže Kissinger optimist. Toda na njegov optimizem gleda svet zdaj že precej pesimistično, ker se že ob drugih priložnostih ni izkazal (glej Vietnam, kjer se nadaljujejo boji).

Mihec in Jakec se menita od arabskih združitvah in od tistega od »La Stampe«

— Si slišou, Mihec, spet so Arabci nardili ano združitev!

— Ben, tu ni neč tašnega. Skori vsako leto nardijo kašno združitev in pole ostane vse taku ku poprej.

— Ja, ma zdej je zraven Tunis in tam je tisti precednik Burgiba, ke je an resen mož.

— Tudi jest ga jemam za resnega. Že z stran tega, ke se je strašno malo oglašau in časniki so se malokdaj zmislili nanj. Zatu se mi zdi strašno čudno, da se je tudi uan spetu u te združitve. Sej si lahko zamerkau, de so ble tu same otročarije. Se zna, na vesokem leveli. Državniške oslarije.

— Se spouneš? To prvo je blo ZAR, ke so nardile federacijo Egipt, Sirija in Jemen. Pole je Jemen kar nekam zginu in je bla Zar samo Egipt in Sirija. Pole so se Egipt in Sirija nekej skregale in je tudi Sirija odstopla in taku je u Združeni Arabski republiki ostou samo Egipt. Ma časniki so kar naprej rekli Egipti Združena Arabska republika. Ma čez an par let se je tudi časnikam zdelo tu preneumno in so spet začeli pravit Egipti Egipt in ne več ZAR. Ma ni pasalo dosti cajta, ko so se spet začeli združevat. Ta bot so rekli, de se bojo združle Egipt, Libija in Sudan. Ta prva dva sta bla precu dekor-do, ma Sudan se je nekej obirau in so se tudi nekej pričkali. In pole ni blo vse vkep neč. Pole so se zmislili, de be se lahko združle vsaj Egipt in Libija. Posebno tisti Gedafi od Libije si je forte prizadevau, ma Egipčani so kar naprej nekej mečkali. So rekli ja, de so za tu, ma de je treba nomalo počakat in vse dobro prpravet. Ma Gedafi je mož, ke nima dosti potrpljenja in je tou naredet vse

na hitro. Zatu je organizirau ku ano velikansko demonstracijo, ke so se Libijci zbrali, de bojo nečko marširali na Egipt...

— Ane sorte marcia su Roma!

— Taku nekej. In de kadar bojo pršli u Egipt, de bojo tam na ani veliki veselici nečko združli obej državi. In spet ni blo neč, zotu ke vre blizu konfina so jeh Egipčani strašno prjazno sprejeli, ma jeh tudi ustauli, de niso šli naprej. In časniki niso neč povedali, kaku je blo pole ses tistmi demonstrantami. In Libija in Egipt se zdej prouzaprou nekam grdo gledajo, zatu ke Gedafi prave, de je Egipt preveč popustljiv pruti Izraelcem in de se ne be sme u neč glihat ma delat vojsko kar naprej. In zdej, ke je vidu, de taku ni neč in taku tudi neč, se je pej zmislu na Tunis. In je šou če in je reku: dejmo se združet pej mi! In so bli precu aneh misli in rekli, de bojo nardili še ta mesec referendum, zato de bo ludstvo potrdilo to združitev. Ma precu drugi dan so odložili tu di referendum in ga preložili za marc.

— E, ma do takrat se lahko še marsikej zgodi. Vre zdej se vide, de glih Tunis ni prou taku navdušen, u Alžiriji so pej strašno pruti in pravejo, de tudi s tega ne bo neč.

— Sej ni treba bet buhznakašen prerok za pogruntat, de tudi s tega ne bo neč. Če nobena združitev ni ratala, zakej be ratala glih ta? Ma tisti Gedafi si prou gvišno ne bo dau mira.

— Ja, kej mu češ! Mlad je, preveč oblasti jema in be tou neredet velike reči. Sej mu ni zamere. A ja, glih ke govorimo od njega: kaku je zdej ses tistemi časnikarji od La Stampe, ke be jeh mogli poslat proč?

— Vse je nekam potihnelo. Narbrž so po diplomatski poti vse pomečkali in taku vsi moučijo. Zgleda, da je blo ta bot samo bližkanje brez grmenja in brez plohe. Navsezadnje je taku bulše.

Pisma uredništvu:**Tržaška knjigarna odgovarja**

Novi list z dne 10. januarja se je precej opazno obregnil ob Tržaško knjigarno. Kakor nam je ta jeza celo všeč, ker izpričuje zavzetost in pozornost člankarja do slovenske tiskane besede pri nas, pa nas njegove pripombe le silijo, da odgovorimo.

Vsekakor pomeni prodaja knjig ne samo običajno trgovsko operacijo, ampak predstavlja posebno še pri nas tudi dejanje kulturnega posredništva. Tega se Tržaška knjigarna zaveda in v tej smeri tudi dela, vsaj kolikor ji dopuščajo njene možnosti. Za razširjanje slovenske knjige, kar je tudi njena glavna naloga, se aa-to poleg običajnih prodanih poti poslužujejij tudi drugih načinov iskanja stika z ljubitelji tiskane besede: s ponudbo in prodajo po pošti, z razstavami po šolah, na raznih prireditvah, po društvih, deloma tudi z akviziterji, čeprav za ta način pri nas ni najustrežnejših pogojev. Poleg tega prireja ob izidu knjig srečanja med ustvarjalci in bralci in skrbi za redno razstavno dejavnost naših umetnikov v svojih prostorih.

Vse to tudi zato, ker vemo, da je tak kulturni ambient v Trstu zelo potreben in obenem najprimernejši prostor, kjer se knjiga prodaja. In prav tak ambient je narekoval Tržaški knjigarni, da se je začela teme'jiteje ukvarjati tudi s periodičnim tiskom, čeprav se druge knjigarne tega branijo. Decembra 1973 je tako seznam revij in časopisov, ki jih sprejema naša knjigarna, obsegal okrog 90 naslovov: seveda so časniki zvečina slovenski, precej jih je pa tudi srbohrvaških in italijanskih. Da bi tem dodali še druge tujejezične revije, bo malce težko, ker je zanimanja pre malo, pa še so tu težave s prostorom in ne nazadnje tudi to, da pri večini časnikov neprodani izvodi v celoti bremenijo knjigarno in jih ni mogoče vračati izdajatelju. Glede zamude, s katero nekatere knjige in revije prihajajo do nas, moramo priznati, da jezi tudi nas: največkrat so za to krivi odpremní oddelki izdajateljé, mnogokrat pa tudi državne meje s svojimi carinskimi predpisi.

Nepodpisani člankar tudi obžaluje, da ni v prodaji koroških revij: v tem ima deloma prav, res sicer redno prihajata tako Naš tednik kot Naš vestnik z zamudo in neredno pa nam žal dobavljajo Mladje in Kladivo, verjetno zato, ker imajo izdajatelji veliko dela že pri urejanju in še tako ne moreo dovolj posvetiti tudi razpeče vanju. Prav tako letos nismo imeli obeh koroških koledarjev, ker z založnikoma neredno posluujemo: a bi pomanjkljivost brž skušali popraviti, če bi kak obiskovalec izrazil tako željo pravočasno.

Glede ostalih konkretnih pripomb člankarja: decembrska številka Sodobnosti je že več časa na razpolago pri nas, le da tokrat ni bila ob izidu na prodajnem pultu na ogled; zato jo je člankar med množico drugega tiska verjetno spregledal. Prav tako prejemamo tudi po več izvodov Slavistične revije, na žalogi imamo še tudi starejše letnike; ker pa ta revija izhaja po redkoma in je nekakšen zbornik, jo uvrščamo na polico s strokovno literaturo. Prav tako imamo številne izdaje Slovenske akademije znane in umetnosti, nabavimo pa le tiste publikacije, za katere menimo, da bodo zanimale naše obiskovalce. Za ves periodični tisk in za knjige seveda še posebno pa velja, da jih vsakemu, ki jih naroči, prav radi posredujemo: seveda če nam le uspe vzpostaviti stik z založnikom in če

ima ta knjigo ali revijo še na zalogi. Malce težko pa se znajdemo, če kdo, kot na primer vaš nepodpisani člankar, zahteva revijo Obzorja, ki že deset let ne izhaja več: če je slučajno mislil na njeno naslednico — revijo Dialogi — mu moramo povedati, da tudi to redno prejemamo.

Vsekakor se pa zavedamo tudi lastnih pomanjkljivosti: predvsem da je prodajni prostor preveč tesen, ko pa samo v Sloveniji letno izide preko tisoč knjižnih naslovov, pa še perio-dika, plošče in ostalo. Poleg tega moramo gledati še vedno tudi na trgovsko računico, ki je prav v knjigotrštvu silno zahtevna, saj je pred nekaj leti v Trstu več knjigarn prav zaradi nje končalo svojo dejavnost. No, vsaj glede prostora upamo, da ga bomo že v kratkem razširili; zaradi računice pa bomo morali po vsej verjetnosti še vedno ponujati poleg knjig in revij tudi papirniške artikle, izdelke ljudske obrti in plošče — pa saj ti predmeti le niso tako nekulturno blago; posebno plošče in knjige za otroke, ki jih člankar v Novem listu omenja v strahu, da nas spravljajo na raven »provincialne štacune« so vse prej kot to.

Tržaška knjigarna

REFERENDUM BO!

(Nadaljevanje s 1. strani)

rost usivarili košček sreče — ali vsaj iluzijo sreče — brez blagoslova Cerkve, ki jim ga niti ne bi dala, a ne da bi bili komu s tem škodovali. In dobivamo tudi zbegana vprašanja ljudi, zakaj so jim duhovniki vse življenje govorili o pomenu krsta, če je postala to zdaj čisto pravna zadeva, stvar staršev in ne otrokove duše same in nje-nega zveličanja. Marsikdo nam je že dejal, da ima vtis, da gospodje v Vatikanu sami ne verjamejo, kar so toliko časa pridigali.

Toda če so se sami tako hitro prilagodili in se spustili v kompromise, je to mnogim preprostim kristjanom težje in vsakdo nima igravskega talenta, ki je danes menda potreben tistemu, ki hoče v očeh vatikanskih specialistov za cerkvene obrede in nianse v doktrini veljati za pravega kristjana. Mnogi pa še vedno menimo, da je to predvsem zadeva med nami in Bogom, v katero ni treba, da se meša vatikanska politika.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossotti 14 - tel. 77-21-51

DOBRO ZNAMENJE

Je dobro znamenje, da se še dobijo ljudje, ki se poglobljajo v zgodovino in se ne ukvarjajo samo z raznimi »...izmi«, kakor futurizem, neorealizem itd.

To je razveseljivo dejstvo za vsakogar, ki smatra poznanje zgodovine svojega naroda za steber vzgoje mladine in se sam peča s to materijo iz golega zanimanja, ne da bi pri tem moral biti ravno profesor zgodovine.

Po srednješolski izobrazbi mi je še neda'lnje čitanje zgodovine odkrilo vrzeli in napake naših šolskih tekstov, ki so v meni zbudili veliko začudenje, da jih nihče noče odpraviti.

Šele v Vašem listu sem zadnje čase imel priliko brati članke, kateri so pogumno r'k'li »ni takol«.

V mojih takojmenovanih raziskovanjih sem našel marsikaj kar bi, po mojem skromnem mnenju, zaslužilo največega zanimanja. Zatorej, ker vidim, da so pri Vas ljudje dobre volje, bi si danes rad dovolil predrznost obrniti njihovo pozornost na sledeče posebnosti:

1) Toponomastika v Vzhodnem Tirolu, nekdanja Recija. Koristno bi bilo proučiti, če ime gore »Gross Venediger« ne izhaja iz »Venedjigora«, kjer je črko O treba slišati izgovorjeno polglasno kot — ö —, ali še celo brez tega v smislu »g'...ra«, kakor se še danes sliši po naših tolimskih hribih. Nastala je tako »Venedjig'ra«, odnosno »Venedjigöra«. Došli Bavarec, ali pa že preje demačini, so pa imenu kar odtrgali zadnji A in ostal je samo »Venedjigör« iz katerega je pozneje prišel ven »Venediger. Deblo »Vened...« izhaja iz imena naroda »Venedi«, ki so ga nosili tamkajšnji stari Slovenci. Slednji kot pogani so oboževali to goro, in ji po mojem mnenju, zato dodali še pridevek »Veliki-a«.

Zanimivo bi bilo tudi poglobiti se nekoliko v dobo nastanka imena dolomitske ceste »CERNADOL« (Črna Dol), ki pelje proti Cortina di Ampezzo. To ime je sta'lo jasno napisano ob cesti še do pred 15 leti, ako je še danes, ne vem.

To sta samo dva primera. Jih je pa še mnogo. S to toponomastiko se je ukvarjal pokojni

doktor Tuma v »Jadranskem Almanahu« okoli leta 1920.

2) Brošurica »Gospa Sveta« Mohorjeve tiskarne v Celju iz leta 1929 poudarja dvoje zanimivosti. Prva je pouk slovenskega jezika v biskupski škofiji, v času svetega Bonifacija, klerikom namenjenim med Slovence. Druga pa, da so »Slovenci segali da'leč v notranjost severne Bavarske«. V obeh slučajih bi bilo dobro zaslediti tedanje ime za Slovence.

3) Naša REZIJA v Beneški Sloveniji. Merda bi to ime zna'lo izhajati iz RECIJA (Raetia) v smislu, da so ga v Benečijo prinesli s seboj Slovenci, ki so se iz Recije izselili ali pa bili še celo nasilno priseljeni, recimo v dobi Otona I, ko so se v podnožjih Julijskih alp gradila utrjena mesta. V beneških arhivih je menda zapisano, da je staro ime Rezijanov »Venedi«.

4) Slovanska Biblija v Reimsu (Francija). Naša Enciklopedija pove, da se še danes nahaja v mestni Biblioteki v Reimsu. O njej sta pisala Francoz CERF in pa naš KOPITAR. Naš človek o njej ničesar ne ve. Dobro bi bilo o tem kaj pisati, kakor tudi o vsem ostale.

Že vnaprej iskrena hvala za Vašo pozornost.

Ivan Česnik

OBSOJENA ZARADI ZVIŠEVANJA CEN NAFT

Na velik odmev je naletela v tržaški javnosti škandalozna zadeva podpolkovnika Grieca in njegove žene, lastnice podjetja Carbococke, ki sta dobavljala nafto za kurjavo mnogim kupcem samo pod pogojem, da so sklenili z njunim podjetjem (v katerem je imel mož 50 odst. delnic in je pomagal ženi) pogodbo za večletno vzdrževanje naprav za gretje, za kar pa sta zahtevala zelo visoke vsote, tudi do 880.000 lir letno. Obsojena sta bila po naglem postopku že v sredo na 40 milijonov lir in na dva meseca ter 10 dni zapora vsak. Aretirana sta bila dan prej po preiskavi in na prijavo mestnega odbornika Lonzarja. Po obsodbi so ju izpustili na začasno prostost.

Razplet krize v Nabrežini

V ponedeljek, 14. t.m., so se v Nabrežini sestali člani in somišljeniki Slovenske skupnosti ter poglobljeno razpravljali o krizi, v katero je zašla občinska uprava. Člani šestčlanskega odbora, ki je imel nalogo, da vzpostavi stike z drugimi političnimi skupinami ter zasliši njihovo mnenje o možnosti čimprejšnje odprave krize, so obširno poročali o svojem delu. Tako so obrazložili potek razgovorov s socialistično stranko in komunistično partijo ter potek skupnega srečanja predstavnikov vseh treh skupin.

Zborovalci so pri tem ugotovili, da rešitev krize ovira sklep demokristjanske sveto-

valske skupine, naj vsi njeni člani upravnega odbora ostanejo na svojih mestih, kar bi v vsakem primeru pomenilo popolno ohromljenje občinske uprave ter dejansko ustvarjanje pogojev za komisarsko upravo. Po dolgi in temeljiti razpravi, v katero je poseglo lepo število prisotnih, je bilo soglasno sklenjeno, naj vodstvo Slovenske skupnosti v Trstu zahteva od pokrajinskega vodstva Krščanske demokracije, naj posreduje, da demokristjanski odborniki v Nabrežini takoj odstopijo, kajti samo v tem primeru je Slovenska skupnost pripravljena na razgovore tudi s Krščansko demokracijo.

Zdi se, da je bila ta zahteva sprejeta in da bo celotni levosredinski občinski odbor odstopil v najkrajšem času. S tem se bo tudi uradno začela kriza, o kateri je upati, da se bo tudi čimprej rešila, kajti tako zahtevajo koristi prebivalstva.

—o—

+ INŽ. STANKO GRGIČ

V ponedeljek, 14. t.m., so v Bazovici pokopali inž. Stanka Grgiča, ki je nekaj dni prej umrl v tržaški bolnišnici. Pokojnik je bil bazovski rojak in mu je bilo 61 let. Po poklicu je bil kmetijski inženir, po vojni pa je do svoje smrti poučeval znanstvene predmete na slovenskih srednjih šolah na Tržaškem. Kot strokovnjak za kmetijska vprašanja je vedno bil na razpolago strokovnim organizacijam. Tihega in mirnega inž. Grgiča bomo ohranili v lepem spominu. Vdovi in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

—o—

DEBATNI VEČER V SLOVENSKEM KULTURNEM KLUBU

V soboto, 12. t.m. je bil v Slovenskem kulturnem klubu v ulici Donizetti zanimiv debatni večer. Trije člani, Alenka Rebula, Martin Breclj in Tanja Rebula, so skušali osvetliti vprašanje mladinskega prestopništva. Tanja je najprej na kratko prikazala vzroke prestopništva. Po njenem je odvisno predvsem od staršev, pozneje pa tudi od šole, kako se znajo mladi vključiti v družbo.

Alenka je omenjala važno vlogo Cerkve pri vzgoji mladine in pri preprečevanju prestopništva ter njeno odgovornost. Po njenem mišljenju se dela pri otrokih preveč razlik med »dobrimi« in »slabimi«, med tistimi, ki hodijo v cerkev, in tistimi, ki ne hodijo, ker Bog takih razlik ne dela. Skušala je poslušalstvo prepričati, da imajo vzgojni dejavniki in družba glavno odgovornost za to, kako se bodo mladi odločali in kako se bodo vključevali v življenje. Pri tem je vendarle kar preveč zapostavila odgovornost in voljo mladih samih, kajti nihče jim ne more dati volje do dobrega, če je sami nimajo in če se nečejo dati vzgajati v dobre in poštene ljudi. Stalno izgovarjanje na krivdo družbe je kaj lagoden izgovor.

Martin je menil, da je treba najprej spremeniti mentaliteto ljudi, jih napraviti boljše, bolj pripravljene za dobro. To je morda utopija, a kot kristjan verjame vanjo, je dejal.

V soboto, 19. t.m. bo ob 19. uri v klubu predavanje dr. Reharja o alkoholizmu in njegovem modernem zdravljenju. Vabljeni vsi, tudi tisti, ki še niste člani kluba. E. J.

Še o športnem udejstvovanju

Potem ko smo si zadnjič bežno ogledali, kakšno je stanje v zamejskem športu, je prav, da osvetlimo politično ozadje športnega delovanja.

Predvsem moramo ugotoviti, da vsa ta športna področja delujejo v pravem narodnostnem duhu in da le redkokdaj zaidemo v nevarnost raznarodovanja, s tem da bi se posluževali tujcev. Narodna zavest je zlasti pri voditeljih

športnih društev, ki se bavijo s temi panogami, zelo visoka in vsi se zavedamo, da je treba naši mladini nuditi možnost športnega izživeljanja v domačem okolju. Tega mnenja (vsaj v praksi) pa na žalost ni večina društev, ki se bavijo z nogometom. Ta sicer lepa in privlačna panoga je naša rakova rana, ki nam je prizadela že veliko škodo in ki nam še vedno brezpotrebno požira veliko energij. Tu opazamo, kako se večina bori le za rezultat in se poslužuje za dosego tega cilja ne le tujcev, ampak tudi že skoro profesionalizma. Mnenja smo, da nas ta sistem ne bo pripeljal nikamor in da obstaja resna nevarnost, da nam okuži še ostale discipline.

Športna organizacija

Ob zaključku moramo spregovoriti še nekaj besed o edini skupni športni organizaciji v zamejstvu, ki pa ne predstavlja vseh športnikov. Mislim tu na Z S Š D I. Ta je prav pred kratkim imela občni zbor, ki pomeni prelomnico v naši športni politiki. Na tem zboru se je večina društev izrekla za vključitev Zveze v S.K.G.Z., to pa je povzročilo takojšen izstop dveh društev iz Zveze. Ne glede na to, da je velika škoda, če katerokoli društvo izstopi iz neke slovenske organizacije, se je s tem formalno začela nova pot našega športa, ki je v nasprotju s tako imenovano uradno potjo. Zavedati se namreč moramo, da je bilo doslej edino športno področje tisto, kjer smo z največjo lahkoto prišli do sporazumnosti, neglede na strankarsko pripadnost posameznikov ali društev. Ko pa se je porajal problem vključitve v SKGZ, so se začela mnenja društev deliti.

(Dalje na 5. strani)

Marici Tončičevi v spomin

V torek, 8. januarja je legla k večnemu počitku Marica Tončičeva, žena znanega tržaškega odvetnika dr. Franeta Tončiča. Ko se je razširila po mestu novica o njeni nenadni smrti zaradi srčne bolezni, je marsikdo priznal, da je preminulo gospo poznal po imenu, po njenem medvojnem delu, o njeni nenehni in živi prisotnosti v našem vsakdanjem kulturnem življenju, toda osebno se je ni spominjal. In vendar je bila Marica Tončičeva, ko ji je to zdravje še dopuščalo vedno ob strani svojemu delavnemu možu, toda zaradi svoje tihe, mirne in dostojanstvene narave je vedno raje ostajala v ozadju v podporo svojemu možu in v pomoč potrebnim.

Po obdobju študijev na slovenski šoli sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu in po začetni zaposlitvi pri pok. odvetniku Josipu Agnettu, kjer je spoznala svojega bodočega moža, je vse svoje življenjske sile zastavila za svojo družino in za slovensko manjšino, zakaj skupno z možem sta verjela v boljše ča-

se za našega tukajšnjega človeka. In tudi takrat, ko je težka roka fašističnega nasilja udarila tudi in še posebno po naših krajih in je osebno prizadela tudi njenega moža, ki je bil eden najbolj izpostavljenih osebnosti na drugem tržaškem procesu. V vsem tem času je pok. Marica skupno z ostalimi tržaškimi ženami bila trdna opora zaprtim Slovencem. V povojnem času je prav tako bila vedno v pomoč svojemu možu, ki se je večkrat znašel sredi najbolj razgibanih valov naše manjšinske usode. Dokler ji je zdravje dopuščalo, se je udeleževala naših prireditev in svečanosti. Njena vera, njena velika vera v življenje ni splahnela niti ob težki preizkušnji prerane smrti ljubljene sina Sergija, ampak si je takoj zamislila podporni sklad za potrebne študente.

Zdaj počiva v miru ob svojem sinu in v najboljšem spominu vseh, ki so jo poznali. Dr. Tončiču pa iz srca izrekamo iskreno sožalje ob tako veliki izgubi.

Ur.

»Consortium musicum« v Gorici

Pred kratkim je v Katoliškem domu v Gorici na povabilo goriškega prosvetnega društva »Mirko Filej« nastopil mešani zbor »Consortium musicum« iz Ljubljane. Ta priznani ansambel, ki ga vodi dirigent dr. Mirko Cuderman, je tokrat drugič v lanskem letu gostoval v Gorici, saj se je goriškim ljubiteljem glasbe predstavljal že v maju s koncertom na goriškem gradu, ko je izvedel Mozartov »Requiem K. 626« in »Litaniae Laurentianae K. 195« istega skladatelja.

Na zadnjem koncertu je imel »Consortium musicum« na sporedu štiri kantate avtorjev Stanka Premrla, Matije Tomca in Bohuslava Martinuja. Zbor je najprej podal »Sončno pesem sv. Frančiška«, delo skladatelja Stanka Premrla, nakar je imel v prvem delu na programu še Tomčevo kantato za soliste, zbor in klavir »Ravbar«. Drugi del koncerta je bil posvečen češkemu skladatelju Bohuslavu Martinuju (1890-1959). Consortium musicum je izvedel njegovi kantati »Očiščenje studentov« in »Legendo iz krompirjevega dima«. V veliko zadovoljstvo občinstva je zbor na koncu dodal še skladbo dr. Antona Schwaba »Dobro jutro« (besedilo Oton Župančič).

Ljubljanski ansambel je na minulem koncertu potrdil svoje visoke kvalitete in je spet pripravil poslušalcem izjemno umetniško doživetje. Inventivni zborovodja dr. Mirko Cuderman zna ne le odlično pripraviti svoj ansambel, ga zlit v homogeno celoto, temveč ima tudi čut

za izbiro programa, saj naštudira s svojim zborom vedno nekaj takega, kar bo redno pritegnilo veliko pozornost poslušalcev. Kot solisti so na nedeljskem koncertu sodelovali sopranistka Zlata Ognjanovič, altistka Milka Evtimova in basist Jože Stabej.

Končno zasluži »Consortium musicum« še posebno priznanje zaradi velike intenzivnosti in ustvarjalnosti svojega dela. Zbor je v petih letih izdal v zbirki »Musica sacra slovenica« že deset plošč. Prvi plošči »Stare božične pesmi«, izdani v decembru 1968, so sledile še »Velikonočne pesmi«, »Sveta noč«, »Majniške pesmi«, »Božične pesmi«, »Marijina božja nota«, »Božična zgodba«, Marijine pesmi 1., »Litanijske« in pred kratkim še »Slovenski božič«. Že za prihodnji post pa bo zbor razveselil slovenske ljubitelje glasbe še z nadaljnjo novo ploščo, na kateri bodo posnete posne pesmi. Od mnogoštevilnih koncertov, ki jih je zbor pripravil, naj omenimo samostojne koncerte v dvorani Slovenske filharmonije in večkratna gostovanja v Gorici.

Posebno obeležje zadnjemu koncertu v Katoliškem domu je da'a tudi prisotnost komponista ene od izvajanih kantat, priljubljenega in zelo plodovitega slovenskega skladatelja Matije Tomca. Njegov obisk so navzoči prisrčno pozdravili. Med poslušalci je bil tudi glavni urednik slovenskega verskega tednika Družine dr. Drago Klemenčič.

KONCERT OB 20-LETNICI PEVSKEGA ZBORA »VINKO VODOPIVEC«

V soboto, 19. t.m., bo v Ajdovščini pomemben praznik. Ob 20. uri se bo v Kulturnem domu začel jubilejni koncert Primorskega akademskega pevskega zbora »Vinko Vodopivec«, ki praznuje letos 20. obletnico ustanovitve. Dirigiral bo prof. Brane Demšar, koncertni spored pa se bo delil na tri dele: nekaj pesmi bodo peli »Vodopivci« v sestavi iz lanske sezone, druge pa okrepljeni s pevci, ki so pristopili k zboru v letošnjem akademskem letu. Na koncu pa bo pevski zbor »Vinko Vodopivec« skupaj z nekdanjimi člani, ki se bodo tega dne zbrali v Ajdovščini, zapeli še tri pesmi. Računamo lahko, da se bo na odru zbralo skupno okrog 100 - 150 pevcev.

Sedanjí predsednik Primorskega akademskega pevskega zbora »Vinko Vodopivec« je Boris Pangerc iz Doline, študent slavistike na ljubljanski filozofski fakulteti.

IZREDEN KONCERT

V nedeljo zvečer je izredno velika množica poslušalcev napolnila dvorano Attemsove muzejske palače na goriškem Kornu.

Na pobudo pevskega društva »M. Filej« je nastopil tržaški umetniški duo Pahor - Slama, ki je izvajal na klavicembal in lesena pihala skladbe beneških avtorjev iz osemnajstega stoletja. Ob mistični razsvetljavi sveč in v okviru baročnih umetnin na stenah je dovršeno izvajanje obeh mojstrov doseglo nepričakovan višek. Stotine gostov so s pritajenim dihom sledile skoro dveurnemu sporedu koncerta, ki je vredno in enotno zaključil slikarsko razstavo beneških mojstrov iz osemnajstega stoletja.

ZAKLJUČEK RAZSTAVE

V nedeljo se je zaključila razstava beneških mojstrov, ki jo je priredila deželna ustanova za slikarsko umetnost v Attemsovi palači.

Razstava je dosegla nenavaden uspeh. V dveh mesecih jo je obiskalo nad trideset tisoč oseb, tudi iz sosednih držav. Umetnine so že prepeljali v Ljubljano, kjer bo slična razstava odprta dne 25. januarja v Narodni galeriji.

Razstava bo trajala dva meseca. Potem pa jo bodo najbrže prenesli v razna avstrijska mesta. Pravilno je ob zaključku razstave ob koncu koncerta rekel pokrajinski predsednik, da bo ta umetniška razstava okrepila kulturne vezi med sosednimi deželami.

DRAGE BOLNISNICE

Vso javnost so v zadnjih dneh preplašile novice o velikih poviških cen v naših bolnišnicah.

V goriški glavni bolnišnici je upravni svet povišal dnevno oskrbo od lanskih 18.500 lir na 23.300 lir, torej kar za 4800 lir.

V zvezi s temi poviški je predsednik upravnega sveta odvetnik Sanzin poslal nekaterim italijanskim listom utemeljitev in opravičilo za ta sklep.

Navaja v prvi vrsti podražitev vseh življenjskih potrebščin, potem višje dajatve vsemu uslužbenemu osebju.

Velikanske stroške je imela bolniška uprava tudi z novimi dozidavami in izboljšavami zdravstvenih objektov. Najtežje breme pa predstavljajo dolgovi različnih bolniških zavarovalnic, ki so dolgovale dne 31. decembra 1973 nič manj kot pet milijard lir.

Zato se bolnišnica nahaja v resnih finančnih težavah iz katerih bo prav težko priti.

ŠPORT

Še o športnem udejstvovanju

(Nadaljevanje s 4. strani)

Po našem mnenju bi bilo treba na političnem področju (in to je dolžnost političnih strank, ki zbirajo slovenske glasove) osvetliti to vprašanje, zavedajoč se, da nam neenotnost na športnem področju lahko zada smrtni udarec. Prepričani smo, da je bilo kljub izredno dolgi in včasih mučni diskusiji preuranjeno sprejeti dokončno odločitev. Zato bo naloga novega odbora ZSSDI prav ta, da skuša predvsem doseči ponovno enotnost vseh športnikov in da istočasno razčisti še vse nesporazume med društvi, upoštevajoč mnenje vseh. Poudarjamo, da bi morale stranke, ki jim je pri srcu slovensko, sestiti za mizo predvsem s SKGZ in priti do ustrežne rešitve.

O trenutni krizi

Zavedajmo se, da naš šport trenutno preživlja krizo, ki je kriza rasti, zato je zelo nevarno, da se še tistih par nesebičnih športnih delavcev naveliča in vrže puško v koruzo. Sami si lahko predstavljamo, kakšne bi bile posledice. Vsi moramo računati s trenutnim položajem in z neoporečnimi dejstvi tako na političnem kot na organizacijsko-sporinim področju. Če bomo upoštevali g'edanja vseh in zlasti to, da si vsi pravi športniki želijo skupnosti, bomo lahko premagali marsikatero težavo in dosegli spet tisto skupnost, ki smo si jo trenutno zapravili.

Naše novoletno voščilo je, da bi se naš pravi slovenski šport še nadalje razvijal in krepil in da bi naši slovenski politiki končno razumeli pravi pomen športnega delovanja ter da bi ga vsi podpirali, ne da bi ga skušal kdo izkoriščati v svoje strankarske namene.

Antek Terčon

Načrt za goriške prireditve

Goriška pokrajinska ustanova za turizem je pripravila načrt za spored kulturnih, športnih, folklornih, gospodarskih in drugih prireditev za leto 1974. Program je seveda le okvirjen in se bo lahko v odgovorih z različnimi organizacijami tudi spreminjal.

V januarju bodo odprte različne razstave v Gradiški, Trziču in v Gorici.

Za februar je napovedana prireditev prosvetnega društva F.B. Sedej v Števerjanu.

Od 27. do 30. aprila bo v Gorici razstava ESPOMEGO. V Števerjanu bodo zadnje dni aprila razstavili briški vinogradniki svoja vina. V »Dvoru« pa bo običajna prvomajska proslava.

Za mesec junij pripravlja športna orga-

nizacija »Olympia« mladinsko tekmovanje v odbojki.

V juliju in avgustu bodo po raznih vaseh obhajali že ustaljene poletne zabavne »šagre« in veliki ptičji sejem v Gorici.

Za »goriški september« so pa na sporedu mednarodna folklorna revija, mednarodno zborovanje o petju in mednarodno pevsko tekmovanje.

V Standrežu pa bodo pripravili »Jesenski praznik« z bogatim folklornim sporedom.

V septembru bo v Gorici mednarodno kulturno srečanje in športno tekmovanje za memorial M. Filej. Višek prireditev pa bo goriško andrejevanje z novim in bolj živahnih zabavnim sporedom.

Solženicin molči

Pisatelj Solženicin še ni odgovoril na napade v sovjetskem tisku, ki so se začeli takoj po izidu njegove nove knjige »Otočje Gulag« pred nekaj tedni. V edini izjavi, ki je bila do sedaj objavljena, se je samo zavzel za staro, bolno in skoraj slepo pisateljico Lidijo Čukovskajo, ki so jo pretekli teden izključili iz Zveze sovjetskih pisateljev. Rekel je, da so jo hoteli s tem kaznovati, ker mu je dala zavetje v svoji dači, in hkrati prestrašiti druge, da ne bi tako storili.

Solženicin namreč nima dovoljenja za stalno bivanje v Moskvi in je moral biti zato več let gost pri prijateljih, nazadnje pa pri

starših svoje druge žene Natalije Svijetlove, odkoder pa se je zdaj baje odselil drugam, da bi se znebil strogega nadzorstva policije

—o—

OSEMDESETLETNICA PEVKE ŠTEFKE POLIČ

Pred nedavnim je obhajala v Ljubljani osemdesetletnico nekdanja operna in operetna pevka Štefka Polič. Dolga leta je nastopala v ljubljanskih in posebno operetnih predstavah ter ustvarjala nepozabne, temperamentne like, kot npr. gostilničarko Polonco v opereti »Pri belem konjičku«, skupaj z Dragom Zupanom, Bojanom Pečkom, Vekoslavom Jankom, Lojzom Drenovcem, Josipom Povhnetom, Modestom Sanciinom, Vali Smerkol, Elzo Barbič, Belizariem Sanciinom in drugimi. Njene operne in operetne vloge so mnogo pripomogle, da so ostale tiste predstave v nepozabnem spominu tistih, ki so imeli srečo, da so jih videli. To je bila morda najlepša doba ljubljanske Opere in spomin nanjo je nečlljivo povezan s Štefko Polič in z njenim možem dirigentom in skladateljem Mirkom Poličem. Naši jubilarci, ki je bila rojena v Trstu, želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

GLASBENA MATICA — TRST

Abonmajska sezona 1973—74

V petek 25. januarja 1974 ob 20 uri v Kulturnem domu v Trstu

SLOVENSKI TRIO

Ací Bertonec — klavir
Dejan Bravničar — violina
Ciril Škerjanec — violončelo

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (ul. R. Manna 29 - tel. 419 605) in eno uro pred pričetkom koncerta pri bagajni Kulturnega doma.

UMRL JE PROF. KAREL OŠTIR

V Ljubljani je ob koncu decembra umrl znani slovenski jezikoslovec dr. Karel Oštir, redni profesor za primerjalno indoevropsko jezikoslovje na ljubljanski univerzi. Pokopali so ga v soboto 29. decembra. Na njegovo lastno predsmrtno željo so se pogreba udeležili samo najbližji svojci.

PREDAVANJE O SLOVENSKI UMETNOSTI

Narodna in študijska knjižnica v Trstu je pripravila serijo predavanj o slovenski umetnosti. V sredo zvečer je predaval dr. Marjan Zadnikar o romaniki na Slovenskem, 30. jan. pa bo predaval dr. Emilijan Cevc o gotiki. Sledila bo do predavanja o baroku, slikarstvu 19. stoletja itd. Predavanja so v Kulturnem domu

ODPRTJE RAZSTAVE

V soboto, 19. januarja ob 17.30 bodo odprli v galeriji Rettori v Trstu, Piazza vecchia 6, razstavo tržaškega kiparja Tristana Albertija

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOTOVANJE SLOVENSKEGA LJUDSKEGA GLEDALIŠČA IZ CELJA

Wito'd Gombrowicz

IVONA, PRINCESA BURGUNDIJE

komedija

V petek, 18. t.m. ob 18. uri - Abonma red G in H

v petek, 18. t.m. ob 20. uri - Abonma red A - premierski

v soboto, 19. t.m. ob 20. uri - Abonma red B - prva ponovitev

v nedeljo, 20. t.m. ob 16. uri - Abonma red C - nedeljski in red F - okoliški

v ponedeljek, 21. t.m. ob 20. uri - Abonma red I

v torek, 22. t.m. ob 16. uri - Abonma red J

v sredo, 23. t.m. ob 16. uri - Abonma red K

v sredo, 23. t.m. ob 20. uri - Abonma red D - mladinski in red E - mladinski v četrtek

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Ljudski odr

Jaka Štoka

MUTASTI MUZIKANT in NE KLIČI VRAGA

(encdejanki)

V petek, 18. t.m. ob 20. uri v Prosvetni dvorani

»I. Gruđen« v NABREŽINI

v soboto, 19. t.m. ob 20. uri v Ljudskem domu v SV. KRIŽU

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

GOSTOVANJE LUTKOVNEGA GLEDALIŠČA

IZ LJUBLJANE

Hanna Januszewska

TIGRČEK PETER

V ponedeljek, 21. t.m. ob 15 in 17. uri v Kulturnem domu v Trstu

v torek, 22. t.m. ob 11.30 v Prosvetni dvorani na Proseku

v torek, 22. t.m. ob 16. uri v Prosvetni dvorani

»I. Gruđen« v Nabrežini

2

Besednjakovi dopisi Bevku

Objava teh Besednjakovih dopisov (prvič je bil omenjen njih obstoj v opombah k objavi: Osem dopisov Marija Kogoja Francetu Bevku v brošuri Ob stoletnici kanalske čitalnice... Kanal 1967, 45, 52) je bila zamišljena kmalu po piščevi smrti (decembra 1968), vendar je potem stopila v ozadje, ko je čez kako leto umrl tudi drugi korespondent, pisatelj Bevk, kateremu so bila pisma poslana, posebej še ker se je medtem raztegnila na daljši čas obširna Resova korespondenca z Bevkom v Zalivu. Tudi pričujočo objavo je Bevk sam zaupal spodaj podpisnemu uredniku, ki mu je nekaj let pred njegovo smrtjo izrečno dovolil objavo v primorskem tisku. S tem samo izpolnjujem pisateljevo željo.

Dopisovanje pošiljam v svet ob peti obletnici Besednjakove smrti v počastitev njegovega spomina.

Teksti pisem

1.

Na Dunaju, 15. aprila — 15

Ljubi Bevk!

Oprosti, da prihajam tako pozno na plan. Zato Te pa motrim in zasledujem že ves čas, kar se pojavljaš tako gospodujoče v Dom in Svetu. (1) Ker si me pa zadnjič s svojo Anuško (2) naravnost izjemno razjasnil, se mi je zdelo prikladno, da naj ne ostane moje dopadenje molčeče v srcu. Ko sem čital Tvoje

ga »črne piščanca«, (3) se je večkrat oglašil glas, ki je motil celotnost in ubranost občutja; tenke in skoro nevidne linije, ki vendar tako motijo natančno in občutljivo pažnjo. Najteže opravilo naprtiš onemu, ki ga vprašaš po vzrokih tega neravnovesja. Kdor bi prišel stvari do dna in obsežno spoznal zadnje vzroke vseh le občutenih, nerazrešenih nedostatkov, bi moral stati visoko nad Tabo in bi moral znati in vedeti, kako se vse to pove in spravi v besede. To je izrečno psihologična in miselna naloga, ki zahteva umetnika in filozofa v eni besedi. Zato se omejujem na najprimitivnejše dejanje, ki obstaja v teh stvarih, na opisovanje utisa brez kritike. Anuška me je skozi in skozi prešinila, razširila je mojo notranjost s svojim rastočim življenjem. Ono organsko vihanje pa, ki leži v stvari sami in je zato zelo naravno, se je za 15 vrstic pred svojim najvišjim izrazom, nenadoma prekinilo. Čakal sem, da trešči svečnik in gnjev brez vsakega pridržka na uboga mladiča, pa sledi preludij »katastrofe«.

Nekaj je, kar loči Tebe od vseh: Lovrenčiča, Majcena in najbolj od Velikonje (ter Resa); (4) iz Tebe govori narava, iz njih nekaj zolj težkega; TI SI in se razgledavaš po svojih dušnih pokrajinah z veliko radovednostjo, oni imajo le eno pred sabo, da bi POSTALI in se zgradili. Oni se bojujejo in delajo. Ti ne poznaš teh stvari in si enosta-

ven v vsem. Oni se držijo z obema rokama kulture in ji vzamejo vse, kar jim le more dati. Bližajo se pri tem — koncem vseh koncev — nezavedno naravi, stremijo po Tebi v pre mnogih ozirih in razodevajo, da mora biti kultura vendar le sredstvo. Ker je najvišja kultura spoznana narava, bi Tebi kulturna sredstva naše dobe neizmerno koristila, takò se je zgodilo Župančiču, Prešernu in Danteju. Spoznanje je namreč poleg moči vir vsega velikega in perfektnega ... Amen!

Pozdravljam najprijazneje Tvojo ženo (5) in Tebe. Konstanco (6) bi rad videl in pobjahal Bevka v njej. Vem, da bo pod senco Tvojih peruti mirno in vedro cvetela.

Besednjak Engelbert

Wien XVII. Geblergasse 18/II Tür 15

Opombe

(1) Bevk je začel sodelovati v Domu in Svetu (DS) 1911, ker pa je tu poudarek na besedo »gospodujoče«, velja to za letnike DS od 1914 dalje, ko je revija začel urejevati dr. Izidor Cankar, ki je postal vodja mlade generacije dominisvetovcev.

(2) DS 1915, št. 4, str. 123-7; Faraon 72-87; M'ada njiva 74-82; Izbrani spisi, 1, 1951, 138-47. Primerjaj še Resova pisma Bevku, Zaliv 1968, str. 132-3.

(3) Prav tam, št. 3, 89-92; Faraon 61-71; Mlada njiva 67-75; Izbrani spisi 1, 1961, 89-92.

(4) Vsi štirje Bevkovi prijatelji in literarni tovariši: Joža Lovrenčič (1890-1945), Stanko Majcen (1888-1970), Narte Velikonja (1891-1945), Loido Res (1893-1936).

(5) Prva Bevkova žena.

(6) Pisateljeva prvorojenka.

(dalje)

23 Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERŠIČ

45

46

45. »Ja, če mi govoriš po pravici, je pa to res naključje. Da, tisti avto je bil moj.«

»Kateri avto je bil tvoj?« je leđeno vprašal Rajko, tako leđeno, da se je Peter nenadoma zdrnil.

»Tisti avto, ki so vžigali vanj.«

»Tisti avto sinoči, ob katerem smo se tepli?« je tenko, kot z žago, vprašal Rajko.

»Tisti.«

»Peter, ali se ne motiš?« je swareče rekel Rajko.

»Da ne misliš vsak na drugo stvar? Jaz mislim fiata, ki je stal sinoči za gostilno Zvezda v Pribežni ulici.«

»Da, Rajko, tisti avto je moj avto.«

»Kje si bil takrat, ko so avto odklepali?«

»V gostilni sem večerjal.« Rajko je tedaj planil in zavpil, da se je brat stresel.

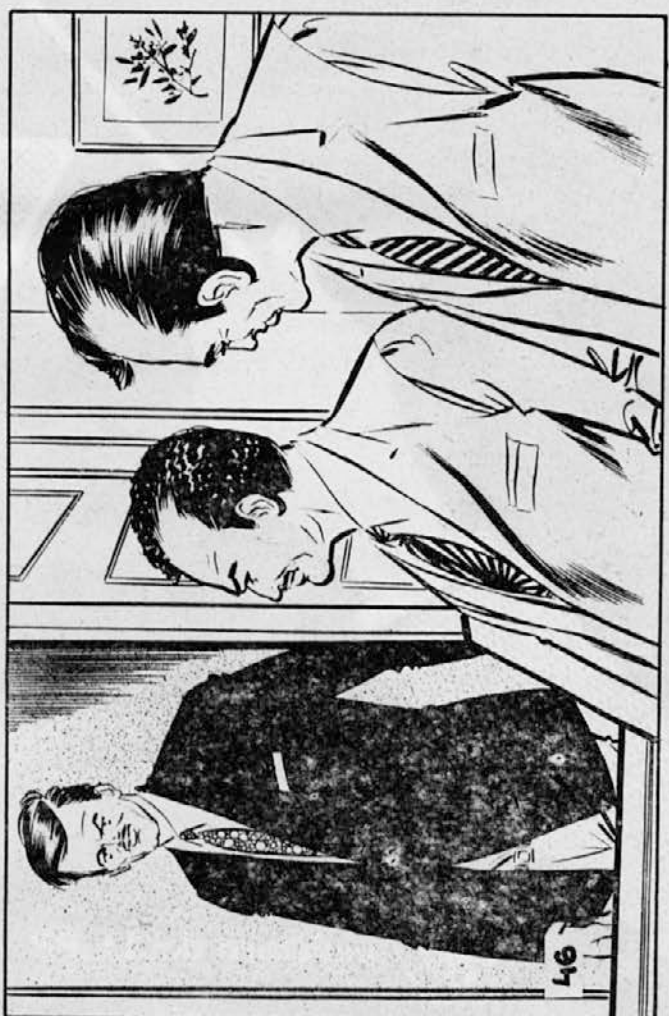
»Peter!«

»Kaj je, Rajko?« je prepadeno vprašal Peter.

Rajko se je razkoračil pred bratom in mu od blizu vpil v obraz:

»Peter, jaz sem šef bande! Tako je! Prav imajo! Hoteli smo ukrasti avto; Step'i smo se, ker se nismo mogli zediniti, kako ga bomo pokvarili, uničili.«

Zavpil je še nekaj nerazločnega, potem je planil k vratom in stekel po hodniku.

46. V ravnotežju sobi so škripale podnice ravno tako kakor zjutraj. B'lo je skoraj tako kot zjutraj, le da je zdaj pod stropom briela luč in da s hčdnika n'j bilo slišati trušča; bilo je pač zvečer.

»Torej, naju je S'ems'ek davi dobro tentaril. Pre-sneti Rajko,« je govoril ravnotej.

»Je pa le čudno, da je tako na lepem, tako nena-doma priznal. Najbrž je ravnal tako iz občutka m'ci, iz ponosa, češ tako bo, kakor bom hotel...« Na vrata je močno potrkal. Ravnotej je zaklical: »Napreje!« in vstopil je Peter S'ems'ek, Rajkov brat.

»Vaju motim?«

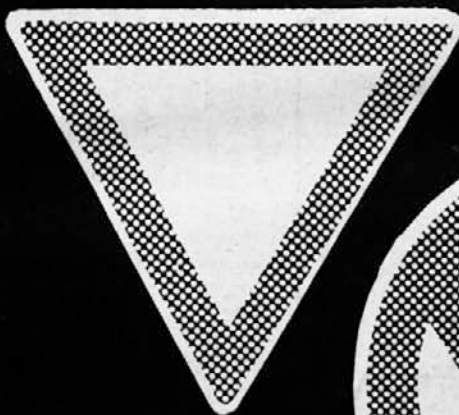
»Sedite,« je povabil ravnotej. »Tovariš S'ems'ek, v Rajkovi zadevi so nastopili novi momenti, ki...«

»Vem,« je vpadel Peter.

»Torej veste, da je Rajko vse priznal?«

»To zares pomeni, da je bil Rajko tudi tukaj,« je rekel Peter.

znaki, ki rešujejo
življenje!

ministero dei LL.PP. - ispettorato generale circolazione e traffico